

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Maaeluministrile hr Urmas Kruusele,

Koopia: Keskkonnaministeerium
Riigikogu keskkonnakomisjon
Riigikogu maaelukomisjon
Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon

Teie: 2.06.2021 nr 4.3-1/887-1

Meie: 7.09.2021 nr 1-2/21/5161

ÜPP strateegiakava täiendamise ettepanekud

Austatud minister Urmas Kruuse,

Täname vastuse eest Eesti Keskkonnaühenduste Koja 27.04.2021 kirjale nr 1-2/21/5053, kus esitasime ettepanekud ÜPP strateegiakavasse. Nii mõnedki meie küsimused said sisuka vastuse. Osa jäid vastuseteta. Toome järgnevalt välja keskkonnaühendustele olulisemad teemad, mis meie hinnangul vajavad põhjalikumat käsitlemist uues strateegiakavas. Rõhutame, et jääme jätkuvalt ka kõigi oma varasemate ettepanekute juurde ning ootame sisukaid lahendusi strateegiakavas.

Käesoleva kirja kirjutamisel on arvestatud ka suve teisel poolel toimunud arenguid Euroopa Liidus, eelkõige ÜPP reformipaketiga seotud triloogide lõpule jõudmist ja nende tulemusel kokkulepitud määruste tekste. Kuni nende ametliku vastu võtmiseni Euroopa Liidu Parlamendis ja Nõukogus on küll juriidilises mõttes tegu veel eelnõudega, kuid sisuliselt on need juba õigusaktide valmis versioonid, millele saab arutelu tugineda senisest suurema selgusega.

Meie ettepanekud on saanud olulist tuge ka EL strateegiast "[Eesmärk 55](#)" (14.07.2021) ja Keskkonnaministeeriumi tellitud [LULUCF analüüsist](#), mis rõhutavad muuhulgas põllumajanduse kohustust oluliselt vähendada süsinikuheidet. Kahjuks ei ole Teilt juunis saadud kirja saamise järel toimunud ÜPP strateegiakava juhtkomisjoni koosolekud toonud probleemsete teemade osas lahendust. Rõhutame, et meie nägemuses ei aita praegune ÜPP strateegiakava saavutada EL roheleppe eesmärke, kuigi peaks seda tegema.

Allpool toome veelkord välja olulisemad EKO ettepanekud, lisades asjakohastel juhtudel vahepealsetest arengutest tingitud täiendusi ja täpsustusi:

- **ÜPP strateegiakava eelarve** – Eesti otsus eraldada ökokavadele 30% 1. samba eelarvest on parem kui triloogi raames kokku lepitud "põrand" 25%, kuid siiski ebapiisav. Arvestades ilmselt puudujääki mahetoetuse eelarves, tuleks ökokavadele eraldatud rahastust kindlasti suurendada vähemalt 40%-ni 1. samba eelarvest. 2. samba eelarves tuleks suurendada PLK meetmele suunatud raha, samuti maaparanduse keskkonnarajatiste rahastust. Hetkel on strateegiakava eelarve

ülekaalukalt kuivenduse poole kaldu, maaparanduse keskkonnarajatiste rahastus on selle kõrval marginaalne. Keskkonnarajatiste eelarve peaks aga võimaldama maaparanduse keskkonnamõju tasakaalustada.

- **Kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaa toetusõiguslikkus** – Rõhutame, et loobuda tuleb kõigist kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaad diskrimineerivatest reeglitest. Samuti tuleb lugeda toetusõiguslikuks märjad põllumajandusmaad.

Euroopa Komisjon on juba eelmise aasta detsembris Eestile saadetud kirjas otsesõnu soovitanud soodustada poollooduslike rohumaade majandamist. Komisjoni kirja kohaselt peab Eesti "... tagama, et otsetoetusi käsitlevate eeskirjade (eelkõige määratluste) rakendamine ei välistaks maa toetuskõlblikkust...". Samuti leidis Komisjon, et Eestil tuleb "suurendada bioloogilisele mitmekesisusele kasulike ja mitmekesiste põllumajanduslike maastikuelementide tihedust".

EKO ja Maaeluministeeriumi kirjavahetuse järgsel ajal toimunud arengud Euroopa Liidus kinnitavad EKO seisukohti. Triloogi tulemusel sündinud kokkuleppe kohaselt on toetusõiguslikud agrometsanduse alad, maastikuelemendid, kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaa ja märgalaviiljelus. Eestil on aeg lõpetada selliste põllumajandusmaade diskrimineerimine ning asuda maksma kõiki pindalapõhiseid otsetoetusi elurikkust tagavatele aladele.

- **Tingimuslikkus** – Oleme mitme tingimuslikkuse teema all esitatud ettepaneku vastuseks saanud: "Kohustuslike majandamisnõuete alla saab kehtestada vaid neid nõudeid, mis tulenevad EL direktiividest ja õigusaktide vastavatest artiklitest ning mis on riigisiseste õigusaktidega rakendatud, midagi rohkemat liikmesriik nõuda ei või". Juhime veelkord tähelepanu, et EKO ettepanekud sisaldavadki just EL direktiivide vastavatest artiklitest tulenevaid nõudeid, mis on riigisiseste õigusaktidega jõustatud, ei midagi rohkemat.

Näiteks KM 1 käsitleb veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 kohaseid nõudeid fosfori hajakoormuse ohjamiseks. KM 2 nimetab nitraadidirektiivi artikleid 4 ja 5, mis käsitlevad sarnaseid põhimõtteid lämmastiku hajakoormuse vähendamiseks. Loetlesime oma kirjas just neid veeseaduse paragrahve, mis sellised nõuded sõnastavad. Sarnaselt eelnevaga käsitleb KM 3 linnudirektiivi artikleid 3 ja 4 ning KM 4 loodusdirektiivi artiklit 6. Nimetasime oma kirjas neid looduskaitseaduse paragrahve, mis just neid artikleid siseriiklikult jõustavad, kuid saime sealgi sama vastuse. Loodame, et ministeeriumis võetakse aega nende ettepanekute sisusse uuesti süvenemiseks.

Lisaks rõhutame veelkord, et karjatamine on ainus tegelik loodussõbralik viis vältida söötis alade liigset umbrohtumist ja nende muutumist näiteks ohakaseemnete levitajateks. Seetõttu oleme jätkuvalt veendunud, et HPK 9 kohaselt määratud aladel peaks karjatamine olema lubatud.

- **Mahepõllumajandus** – Juhime tähelepanu, et viitate oma vastuses mahepõllumajandusliku maa pindala EL-ülele eesmärgile, samal ajal kui EKO kirjas on juttu Eesti eesmärgist, mis võib ja peabki olema sel teemal EL-ülesest ambitsioonikam. On väga tähtis, et Eesti senine edulugu mahetootmise vallas jätkuks

ning Eesti ambitsioon peaks olema eestvedaja roll. Strateegiakavaga planeeritud toetustel on oluline roll tagamaks, et Eesti põllumajandussaadused oleks üle Euroopa tuntud ja tunnustatud kui pikaajalisest ja oskuslikust mahepõllumajandusest lähtuv hea ja tervislik toit. Mahepõllumajandusest kujuneb suure tõenäosusega peagi oluline konkurentsieelis ettevõtetele rohepöörduval EL turul.

Kahjuks ei lahenda Teilt saadud vastus EKO kirjas osundatud ja mahetootjate poolt korduvalt tõstatatud muresid, mis ähvardavad pöörata senise mahetootmise kasvu languseks. Seetõttu toetas EKO ka mahetootjate esindajate kirja, mis saadeti Maaeluministeriumile juunis.

Oleme jätkuvalt seisukohal, et mahetoetuse ja mahetootjatele kättesaadavate teiste ökokavade ning keskkonnatoetuste eelarvet ja toetusmäärasid tuleb tõsta, et tagada mahevilljeluse pindala ja toodangu järjepidev kasv.

- **Pärandniidud ja teised elurikkad rohumaad** – Näeme jätkuvalt vajadust suurendada pärandniitude ja teiste elurikaste rohumaade toetuste eelarvet ja toetusmäärasid ning esitada läbipaistvad arvutused viimaste osas ka strateegiakavas. Tõstame esile ka pärandniitude tähtsuse mahetootmisel ja teeme ettepaneku arvata ka Eesti pärandniidud ametlikult mahemaa koosseisu.
- **Veekeskonna kaitse** – Nõustute oma vastuses taimetoitainete tasakaalu tagamise olulisusega, mida oleme pakkunud esmase meetmena lämmastiku ärakande trendi ohjeldamiseks. Samas saime oma ettepanekutele siiski üsna üldsõnalise selgituse, miks ei saa Eestis EKO ettepanekuid rakendada. Ootame konkreetseid lahendusi, kuidas ja mida saab ette võtta selle olulise probleemi osas.

Ka talvise taimkatte, veekaitse rohumaade ja puhvervööndite ettepanekute osas tunneme puudust riigi pakutavatest lahendustest.

ÜPP strateegiakavasee on tarvis lisada taimetoitainete kasutustõhusust parandavad meetmed. See on vajalik Eesti rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks, samuti näevad taimetoitainete kasutustõhususe parandamist ette nii Talust taldrikule strateegia kui ka Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava.

- **Pestitsiidid** – Oleme teinud ettepaneku pestitsiidivabade alade toetuseks, Teilt saadud vastus jätab lahtiseks, miks selliste alade toetamine ei ole otstarbekas. Samas on kahtlemata positiivne, et praeguseks on kavandatud glüfosaadivaba viljeluse valikuline meede KSM toetuse osana.
- **Tootmisega seotud otsetoetused** – Kuigi strateegiakava määruse eelnõu näeb ette ühe seotud toetuste maksmise põhjusena keskkonnamäärke, ei ole Eesti strateegiakava pakutavates meetmetes seda võimalust kasutatud. EKO on teinud ettepanekud maksta seotud toetusi mahetootjatele, mida ei ole arvestatud. Samuti on EKO teinud ettepanekuid loomakasvatuse kavandatavate tootmisega seotud toetuste sihitamiseks rohumaade säästva kasutusega seotud sektorite (lihavede- ja lambakasvatus) suhtes õiglasemaks ning piimakarjakasvatuses toetuse 'lae' allpool toomiseks, et vältida sektori edasist kontsentreerumist. Teilt saadud vastused paraku keskenduvad ka neil teemadel selgitamisele, miks midagi teha ei saa. Meiega sarnaseid seisukohti on seotud otsetoetuste osas väljendanud ka lambakasvatatajate

ja lihaveisekasvatajate esindajad, mis näitab, et tegemist on enama kui vaid keskkonnaküsimusega. Ootame siin vägasisuliste lahenduste otsimist ja jääme oma ettepanekute juurde.

EKO toetab Talupidajate Keskliidu seisukohti ümberjaotava sissetuleku osas. Rõhutame, et see toetus peaks sihipäraselt parandama väikeste ja keskmise suurusega põllumajandustootjate majanduslikku jätkusuutlikkust.

EKO on valmis oma ettepanekuid jätkuvalt selgitama ja ootab Maaeluministeeriumilt seni lahtiseks jäänud ettepanekutele konstruktiivseid lahendusi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator